

K ŽIVOTNĚMU JUBILEU MAGDY PICHLEROVEJ

Roky utekajú . . . , nezadržateľne, neúprosne a zdá sa, bezohľadne. Vo víre všedných dní, s ich radosťami i starosťami a v bežnom zhone života aj nepozorovane. Je to trvalý a večný osud a nemeniteľný rytmus všetkého bytia. Znenazdania nás prekvapí, či skôr zaskočí, prinúti zbystriť pozornosť a na okamih sa zastaviť, poohliadnuť sa po všetkom, čo sa dovtedy vykonalo, pretože v práci a jej výsledkoch je zmysel ľudského snaženia. Práve tak bezprostredne — a zdá sa celkom nečakane — stojí pred nami životné jubileum PhDr. Magdy Pichlerovej, CSc., samostatnej vedeckej pracovníčky Archeologického múzea SNM v Bratislave. A pripadá to ako včera, keď sme v Zborníku Slovenského národného múzea LXXXV, 1981 — História 21 (s. 275—277) pripomenuli jej päťdesiatiny a hodnotili jej zástoj v slovenskej archeológii. Ani dnes, po ďalších desiatich rokoch, netreba nič na tom meniť. Iba dodať . . . Opätovne zdôrazniť, vyzdvihnúť jej neutíchajúci záujem o všetko, čím vedecká a odborná práca žije a dýcha, jej plnokrvný životný optimizmus a nevyčerpatelnú energiu.

Magda Pichlerová je oddaným muzejným pracovníkom so širokým záberom a rozhľadom, práca pre Slovenské národné múzeum sa stala náplňou jej života. A nič na tom nezmení skutočnosť, že hlavnú pozornosť už po roky venuje Gerulate (Bratislava-Rusovce), jedinej lokalite známej z historických prameňov, ktorá leží na tej časti našej pôdy, ktorá kedysi bola integrálnou súčasťou Rímskeho impéria. Nepochybne sa stala jej najlepším znalcom, a to nielen jej topografie, ale všetkých otázok, čo dnes — práve tak ako v minulosti — bezprostredne zaujímajú historikov a archeológov: jej postavenie a význam v limitnom prostredí, kultúrny a politicko-hospodársky zástoj, vnútorný mechanizmus exponovanej lokality so všetkým, čím žila a vo víre historických udalostí zanikala. Jubilantka sa stala jej ozajstným propagátorom doma aj v zahraničí, či už odbornými prednáškami, alebo informáciami určenými pre širokú verejnosť. Dlhoročný výskum začlenený do Štátneho plánu bádateľského výskumu

(1981—1990) ju k tomu plne oprávňuje a navyše príslovečné šťastie v nálezoch jej na to dalo všetky predpoklady a podnety. O Gerulate pripravila úspešné výstavy, aké sa stretli so živým ohlasom a záujmom návštevníkov (Bratislava, SNM 1984—1985; Praha, Národné múzeum 1985; Bratislava, Mestské múzeum 1986; Brno, Moravské múzeum 1989—1990), je autorkou expozície Rímska Gerulata v Bratislave-Rusovciach a o nich informovala početnými príspevkami v odbornej tlači i v masovokomunikačných prostriedkoch. Nezabúdala pritom ani na mládež, ktorej prístupnou formou podávala výsledky svojej práce i slovenskej archeológie vôbec. Ostatne o tom všetkom hovorí práve zameranie jej publikačnej činnosti, kde upriamila pozornosť predovšetkým na materiálový prínos tejto nevšednej lokality, neponechávajúc bokom a bez povšimnutia jej

postavenie v rímskom severnom pohraničí. Preto v nich sledovala aj komunikačné spoje a kultúrno-historické väzby, čo ju spájali s germánskym i vnútroprovinciálnym prostredím, remeselnícku aktivitu či prítomnosť vojenských jednotiek, ich výzbroj i výstroj, aby sme aspoň rámcovo poukázali na čiastkové úseky jej záujmu. Napokon o rozsiahlom terénnom výskume v Gerulate, zameranom na pohrebisko (monografia *Gerulata — Rusovce*, Bratislava 1981, bola roku 1982 ocenená Slovenským literárnym fondom), dnes prenáša svoj záujem na sídlisko a vojenský tábor v zastavanom prostredí, ťažko prístupnom väčšej archeologickej prospekcii a plní ho zodpovedne, systematicky a dodajme — úspešne.

I keď vždy stál v popredí u M. Pichlerovej záujem o antickú Gerulatu, neponechala nikdy bokom referentskú povinnosť bezprostredne spätú s muzejníctvom. Aj tu sa uplatnila jej vrodená organizačná schopnosť. Tak roku 1982 bola iniciátorkou seminára „Sklo v archeologických nálezoch na Slovensku“ a pri tejto príležitosti pripravila v spolupráci s vtedajším Historickým ústavom SNM a spolu s dr. I. Pišútovou a dr. Š. Holčíkom rozsiahlu a pozoruhodnú výstavu „Historické podoby skla“. Význam tohto podujatia tkvel predovšetkým v tom, že po prvý raz podala prehľad výrobných antickej sklárskej produkcie domácej i cudzej proveniencie a že podnietila záujem mladších generácií archeológov o intenzívny výskum sklárstva aj v neskorších časových obdobiach. Treba spomenúť aj podiel M. Pichlerovej na realizácii výstavy v priestoroch SNM „Etruské umenie“, pripravenej a prevzatej od Národného múzea v Prahe. Jubilantka sa vždy usilovala rozmnožiť zbierkové fondy Slovenského národného múzea. Rad záchranných výskumov, nákup zbierok i jednotlivostí (do roku 1989 predsedala nákupnej komisii SNM) dosvedčuje, že nevynechala ani jednu príležitosť obohatiť archeologickú zbierku o nové prírastky. S tým súvisela aj jej ďalšia publikačná činnosť, či už v Zborníku Slovenského národného múzea, alebo v iných odborných časopisoch, kde podávala výročné správy o svojich výskumoch, o nových nálezoch, ale spracúvala aj rozsiahle nálezové celky, zbery a zbierky (Mohaplova a Marcelova zbierka) a referovala o mnohých archeologických podujatiach doma aj v zahraničí. V súčasnosti je v tlači Topografia Bratislavy, kam prispela nemalým dielom a svojimi skúsenosťami. Plodná a úzka je spolupráca jubilantky s mnohými slovenskými múzeami. Podunajské múzeum v Komárne jej udelilo za ňu pamätnú medailu s čestným uznaním.

Jubilantka sa o svoje skúsenosti ochotne delila s mladou generáciou svojich spolupracovníkov, pri konzultáciách s poslucháčmi odborných škôl a so záujemcami iných inštitúcií.

Životné jubileum PhDr. Magdy Pichlerovej, CSc., je príležitosťou, aby sme jej zaželali do budúcich rokov veľa zdravia a nemenej ďalších pracovných úspechov a pohody v pokojnom rodinnom prostredí, ku ktorému vždy lipla vrelou a úprimnou láskou.

Bohuslav Novotný

BIBLIOGRAFIA PRÁC PhDr. MAGDY PICHLEROVEJ, CSc.

1981

Gerulata-Rusovce. Rímske pohrebisko II. (Museum nationale Slovacaum, Institutum archaeologicum), Fontes 5.

Bibliografia archeologickej literatúry Záhoria II. In: Západné Slovensko. Vlastivedný zborník múzeí, 8, s. 327—369.

Žárové hroby z rímskeho pohrebišťa II v Gerulatě. In: Časopis Národného muzea, řada přírodovědná, 150, s. 184—200 (spoluautor M. Stloukal).

Spona z mladšej doby rímskej z Bratislavy-Rusoviec. In: AVANS v roku 1980, s. 232—233.

Bronzová kopija z Jakubova. In: AVANS v roku 1980, s. 231—232.

1982

Jantárová cesta a rímske mince v dejinách Bratislavy. In: Vlastivedný časopis, 31, s. 12—18.

Dejiny Slovenska. Od praveku po dobu veľkomoravskú. Skladačka SNM, s. 22 + obr. (Mutácia v jazyku ruskom, nemeckom, anglickom.)

Historické podoby skla. Letáček k výstave (spoluautori I. Pišútová, Š. Holčík).

1983

Antike kunsthandwerkliche Gegenstände aus Gerulata. In: Concilium EIRENE XVI (Preceedings of the 16th International Eirene Conference), Vol. 2, Prague, s. 239—244.

Postavenie Gerulaty na stredodunajskom Limes Romanus. In: Zborník SNM, 77, História, 23, s. 63—94.

Pokračovanie výskumu v Bratislave-Rusovciach. In: AVANS v roku 1982, s. 208—211.

1984

Archeologická zbierka E. Marcela. Antické kovové a kostené nálezy. I. In: Zborník SNM, 78, História, 24, s. 101—129.

Jantárová a limitná cesta v Bratislavskej bráne. In: Zborník prác Ludmily Krasovskej (k životnému jubileu), s. 92—106.

Ihlica s pečatidlovou hlavicou z Dunajskej Lužnej. In: AVANS v roku 1983, s. 181—182.

Žiarový hrob z doby bronzovej vo Voderadoch-Slovenskej Novej Vsi. In: AVANS v roku 1983, s. 186—187.

Výsledky systematického výskumu v Bratislave-Rusovciach. In: AVANS v roku 1983, s. 182—186.

Antická Gerulata. In: Kam v Bratislave (BIPS august), 8, s. 24—25.

1985

Antická Gerulata. Sprievodca k výstave. Bratislava 1984—1985.

Archeologická zbierka E. Marcela. Antické sklo a keramika. II. In: Zborník SNM, 79, História, 25, s. 67—91.

Archeologická zbierka z Bohdanoviec nad Trnavou. In: AVANS v roku 1984, s. 195—197.

Sídlisko zo strednej a mladšej doby bronzovej v Ivanke pri Dunaji. In: AVANS v roku 1984, s. 197—198.

Výskum v Bratislave-Rusovciach. In: AVANS v roku 1984, s. 198—202.
Antická Gerulata. Stručné dejiny pre výstavu. NM Praha (cyklostylované).

1986

Gerulata und seine Rolle im Bratislavaer Tor. In: Archeologické rozhledy, 38, s. 435—445.
Archeologická zbierka E. Marcela. Praveké a ranohistorické nálezy. III. In: Zborník SNM, 80, História, 26, s. 145—165.
Výskum rímskej Gerulaty. In: AVANS v roku 1985, s. 194—197.
Povrchový zber v obci Ostrov. In: AVANS v roku 1985, s. 193—194.
Gerulata vo svetle nových archeologických nálezov (Tézy). In: Sympóziu o najstarších dejinách Bratislavy.

1987

Archeologická zbierka E. Marcela. Staroegyptské a iné sošky. IV — Záver. In: Zborník SNM, 81, História, 27, s. 47—61 (spoluautor E. Strouhal).
Rímske kamenárske pamiatky z Gerulaty. In: Vlastivedný časopis, 36, s. 112—118.
Výstava Antická Gerulata v Bratislave a v Prahe v rokoch 1984—1986. In: Múzeum, 32, č. 3, s. 56—58.
Pozdrav k životnému jubileu PhDr. B. Pollovi, CSc. In: Múzeum, 32, č. 2, s. 98—99.
Životné jubileum PhDr. Jarmily Hlinkovej. In: Zborník SNM, 81, História, 27, s. 353—356.
Železné strelky z Bernolákova. In: AVANS v roku 1986, s. 89.
Gerulata — významné rímske nálezisko na území Bratislavy. In: Kam v Bratislave, 4, s. 24—25.
Bratislava — praveká križovatka ciest. In: Kam v Bratislave, 9, s. 24—25.

1988

Archeologická zbierka Františka Mohapla. (Nálezy z Komárna-Veľký Harčáš, Iže, Nedeđu a Patíniec.) In: Zborník SNM, 72, História, 28, s. 127—153.
Rímske mince v Stupave. In: AVANS v roku 1987, s. 112—113.
Klenoty dávnej minulosti Slovenska. Katalóg expozície — kolektívna práca — opis 7 exponátov.
Expozícia Rímska Gerulata v Bratislave-Rusovciach. In: Múzeum, 33, s. 63—65.
Rímske zlaté okrasy z Bratislavy. In: Kam v Bratislave, 2, s. 21—22.
Rímska Gerulata v Rusovciach. In: Kam v Bratislave, 8, s. 29.

1989

Ďalšia sezóna výskumu v Bratislave-Rusovciach. In: AVANS v roku 1988, s. 140—142
Hrob zo staršej doby bronzovej v Šenkviaciach. In: AVANS v roku 1988, s. 142—143
Slovenské národné múzeum (Holčák a kolektív), s. 116, 118, 128, 130.
Kongres Eirene v Maďarsku. In: Múzeum, 34, s. 82.
Rímske jazdecké jednotky v Bratislave. In: Kam v Bratislave, 10, s. 18—19.
Výstava Klenoty dávnej minulosti Slovenska v Bratislave. In: Bratislava, s. 10—11.

1990

Die Stellung Gerulatas zu Carnuntum. In: Akten des 14. internationalen Limeskongresses in Carnuntum, Teil 2, s. 657—666.

Kamenárske artefakty vo vývoji Gerulaty. In: Zborník SNM, 84, História, 30, s. 31—72.

Niekoľko poznámok k tvorbe súkromných archeologických zbierok v súčasnosti. In: Múzeum, 35, s. 32—35.

Výskum Gerulata. In: AVANS v roku 1989. CH

Výstava Pyramídy na Slovensku. In: Archeologické rozhledy 42.

Schätze der Vor- und Frühgeschichte der Slowakei (Ausstellungskatalog) — Š. Holčík a kolektív.